

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

9 Quibus modis veniale peccatum transeat in mortale?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

ferre potest legem obligantem, secundum totum quod potest vel solum obligantem scilicet, & secundum maiorem obligationem, quam potest imponere.

Ad quantum negati possit consequentia; posito enim voto, & iuramento, non pendet ex voluntate vouentis, & iurantis obligatio, sed ex iure acquisito Dei, ac proinde non mutum si vouens, vel iurans non possit se ad venialem culpam obligare in materia graui; secus vero possit legiflor, cuius voluntate sicut potest tolli obligatio, potest & diminui, secundum respon- deo negando vouentem non posse se ad venialem culpam in materia graui obligare, quia sicut omnis obligatio à sua volun- tate ortum habuit, ita potuit ortum habere limitato modo, & non secundum omnem materiam capaciatem, & ita docet Th. Sanchez lib. 1. de matrim. disp. 9. num. 6. secus dicendum existi- timo de iuramento, in quo Deum in testem, & fideiusso- rem rei promissa adducis: in hoc enim non potes limitate obli- gationem ad veniale, si materia grauis est; quia non pendet à tua voluntate obligatio implendi promissum, Nam etiam si ab initio haberes animum non implendi; vel non te obligandi, si tamen iuras, debes implere.

Ad sextum respondeo primò negando antecedens, quod ne- gat, suarez tom. 4. de penitent. disp. 3. sect. 7. n. 5. Medina r. de confess. tract. 2. quaest. 43. Diximus namque pro voluntate Con- fessoris coactari posse obligationem penitentiae, quia est quae- dam lex, & praeceptum, & condicione legis & praecepti humani fortiri debet. Secundò respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam. Et ratio diuersitatis, quia Confes- sarius non imponit nomine proprio satisfactionem, sed nomine Christi & vices illius gerens: Christus autem non praesumit velle grauem satisfactionem leui obligatione adstringere. Ergo. Item penitens non obligatur satisfactionem exequi virtute solius Praecepti à Confessario impositi, sed etiam virtute sa- cramenti recepti, ne sacramentum imperfectum relinquat: haec autem obligatio si materia grauis est, non videtur esse posse venialis, & ita tenet Coninch de sacram. disp. 10. de penit. dub. 8. n. 65. Bonacina disp. 5. de sacram. penit. q. 5. sect. 3. p. 4. n. 4. fin. Ioann. Sanchez disp. 15. sect. 2. num. 16. Ochagan. tract. de satis- fact. q. 8. m. 7. & alij.

PUNCTVM IX.

Quibus modis veniale peccatum transeat in mortale.

Multipliciter hoc contingit. Primò si vltimus finis in peccato veniali constituitur, vel ei mortalis sit adiunctus. Secundò ratione contemptus, Tertio si occasio, & periculum proximum sit incidendum in mortale. Quarto si saepe multiplicetur. Quinto si proximum scandalizet, de his omnibus sigilla- tim est dicendum.

§. I.

Qua ratione peccatum veniale in mortale transeat ratione finis.

- 1 Si finis est mortalis, mortale est.
- 2 Si finis est venialis, & medium mortale, peccatum est mortale.
- 3 Distinctio Suarez, & Sanchez non admittitur.
- 4 Sufficit explicare in confessione malitiam mortalis mediij, tacito sine veniali.

1 Certum est apud omnes peccatum esse mortale, si quis ex affectu fornicationis mentiat, vel aliud veniale committat, quia habet affectum & voluntatem peccandi mortaliter: quia huiusmodi affectus extrinsecus est, & peccatum veniale, quod vt medium assumitur, non immutat, ideo declarato in confessione affectu, veniale peccatum declarari non est necesse, docet Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 5. num. 7. Reginald. lib. 6. num. 129. Bonacina de penit. disp. 5. quaest. 5. sect. 2. p. 2. diff. 3. n. 27. § decimo octauo.

2 E contra si ob studium, vel iactantiam, vel alium vanum finem, omittis sacrum, forniceris vel occidas, videris non solum peccatum fornicationis, vel homicidij committere, sed etiam iactantiae grauis necessitatio in confessione explicandae. Probo quia amore illius obiecti creati praefers amicitiae diuinae: si- quidem ob illius consecutionem nihil pendes peccate mortali- ter. Ergo talis amor inordinatus est: ergo non solum peccas peccato fornicationis, quod ob illius consecutionem admittis, sed etiam alio speciali peccato; & confirmo, qui futurus, vt fornicetur, magis est honestus, quam fur: quia malitia potius ex fine, quam ex medijs desumitur. Ergo qui ob studium vt iactantiam, vel alium vanum finem, sacrum omittit, fornicatur, aut occidit, magis est censendus curiosus, vanus, aut iu- perbus, quam sacrilegus, intemperans, vel iniustus. Ergo

magis ex amore finis, quam ex amore mediolorum debet ma- litia delumi,

3 in hac re Suarez tom. 4. in 3. disp. 22. sect. 4. n. 11. & ex illo Thom. Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 5. n. 15. affirmat dupliciter ex fine veniali re operari posse. Primo ex vehementi, & inordi- nato ad illum affectu. Secundò ex tua libertate, & facilitate. Si primo modo operaris, debes (inquit) circumstantiam finis faceri: secus si secundo modo. Probat priorem partem, eo quod veniale efficiatur mortale, quoties in eius obiecto vlti- mus finis constituitur, secundum probant; quia tota malitia in praeepti omissione consistit, atque ex ea in finem redundat: quare explicata omissionis malitia tota culpa explicatur.

4 Fatetur tamen hanc distinctionem non percipere, non enim intelligere possum in quo vehemens, & inordinatus ille affectus consistit: quia non consistere potest in aliqua graduam intentione, hanc enim de peccato veniali nunquam mortale constituit & ad praesens institutum esse omnino talem inten- tionem impartientem, tradit ipse Sanchez supra n. 140. Ergo so- lum consistere potest in eo quod ex eius amore non dubites peccatum mortale committere: satis enim inordinate proce- dis; & nescio quomodo potest esse maior inordinatio. Ergo vel dicendum est circumstantiam finis venialis semper faciendam esse, vt probant rationes n. 3. allatae; vel nunquam esse necesse- rio faciendam quod probabilius existimo, sed iussitae explica- te malitiam mediij assumpti: ita videtur sentire Bonacina disp. 2. de peccat. q. 3. p. 5. num. 2. vbi eodem modo loquitur quando peccato veniali finis mortalis adiungitur: ac quando fini veniali mortalis electio copulatur, & in materia de penitentia loco citato de veritate casu dicit non esse necessarium in confessione fieri maius venialis, sed mortalis malitia declarata satis esse: idem tenet expressè Azot tom. 1. lib. 2. in lib. mor. cap. 3. quaest. 7. sine vlla distinctione. Ratio est simplicissima: nam vel ille affectus, qui est causa amplectendi peccatum mortale, ver- satur circa obiectum bonum, vel indifferens, vel malum: si cir- ca obiectum bonum, vel indifferens, nullam inde recipit mali- tiam. Ergo tota malitia est ex electione mediij. Ergo decla- rata tali electione in confessione; manifestissime tota malitia declaratur: si vero versatur circa obiectum malum, clarum est declarari debere, si graue sit, secus si solum venialiter delinquit. Et confirmo si ex affectu vehementi, & inordinato studendi vel equitandi vel furandi leuem quantitatem sacrum omittes- res? ideo an talis affectus sit irreligiouus, sacrilegiouus distinctò ab omissione facti, vel non? Dici non potes esse sacrilegiouum sac- rilegiouum distinctum; cum equitatio vel studium, vel furum ad religionem nullo modo pertineant: & alias cum aliquis fura- retur rem grauem, vt fornicaret, non solum in furto, sed etiam in fornicatione duplex esset malitia mortalis, altera ini- iustitiae, altera intemperantiae; quod certe est inaudium: non enim multiplicari debent peccata absque necessitate. Ergo di- cendum est affectum finis solum esse malum, vel ex malitia propria, vel denominatiue ab electione. Malitia autem propria esse non potest mortalis; cum circa rem bonam, vel indifferen- tem, vel leuius malam versetur, vt suppono. Ergo solum ma- litia mediij est declaranda in confessione necessario, & non ma- litia finis venialis.

Neque obstat quod dicit D. Thom. 1. 2. q. 88. art. 5. ab om- nibus receptus, veniale transire in mortale quando in eo vlti- mus finis constituitur: concedo enim transire in mortale; sed non malitia distincta ab eo ratione cuius transit.

§. II.

An ratione contemptus veniale transeat in mortale.

- 1 Transgressio legis contemptus est, & qua ratione contingat.
- 2 Si iungitur transgressioni legis, duplex peccatum facit.
- 3 In qua specie peccati contemptus sit.
- 4 Circa praeeptum & consilia versatur contemptus.
- 5 An possit dari contemptus formalis, qui solum peccati venia- le sit praeparatur ratio adhibendi, cui assentiunt plures Doctores.
- 6 Resoluitur contemptum formale semper esse mortale peccati.

1 Certum est quamlibet legis transgressionem siue mor- talem, siue venialem, esse aliquem contemptum: con- temto enim legem, qui delinquit in legem: postponit enim eius obseruantiam propriae voluntati, & vilitati. At hic con- temptus vocatur materialis, quia in ipsa materia, & opere pec- caminoso imbitur: & quia non habet malitiam distinctam ab ipsa legis transgressione. sed per omnes transgressiones vagatur, vt bene dixit D. Thom. ab omnibus receptus in 4. disp. 19. art. 3. quaest. 3. De huiusmodi contemptu non loquuntur in praesenti, cum tatione huius peccatum veniale non transeat in mortale, sed immutatur per se. Alius est contemptus formali- malis, de quo in praesenti hic procedit ex intentione formali- despiciendi aliquam personam cuius praeepta, & consilia

Hic

Hic autem contemptus, ut bene dixit Suarez, lib. 3. de legib. cap. 8. n. 15. potest esse in intellectu, & in voluntate in intellectu est, quando sine violo fundamentum, & ratione iudicatur res aliqua, vel persona minori estimatione digna: quam par est: quia actus si circa Deum versetur, erit blasphemus: si circa homines erit iudicium temerarium, cuius gravitas ex gravitate obiecti mensuranda est. Ad peccatum contemptus hic error intellectus non requiritur: in voluntate autem est contemptus, si velis personam aliquam vel eius precepta, & consilia, pro nihilo habere: hanc voluntatem subsequitur opus, quo intendis personam illam vel eius precepta & consilia ostendere parum estimari debere.

Ex hac doctrina inferetur primo contemptum legis esse speciale peccatum distinctum ab illius transgressione: ac proprie esse necessarium explicandum, colligitur ex D. Th. communi- ter recepto 2. 2. q. 186. artic. 9. v. g. si omittas sacrum die festo ex contemptu legis, duplex peccatum committis, & omissione facti debiti, & contemptum precepti, Probo, quia violans ex contemptu legem non solum peccas peccato contrario legis violanti: sed etiam peccas, quia ex contemptu illam violas. Nam si hic contemptus, etiam sine voluntate legem transgrediendi adesse, quis dubitat peccatum grave fore. Ergo ex eo quod transgressio legis iungatur, non auferit malitiam. Neque potest malitiam transgressionis habere, cum indifferens sit iungi casualiter legis transgressioni: ita tradit Valent. 1. 2. disp. 7. q. 6. punct. 6. casu. 1. Th. Sanchez lib. 1. in decalog. c. 5. n. 6. Bonac. disp. 2. de peccat. q. 3. punct. 5. n. 16.

Sed inquires, in qua specie peccati contemptus sit? Respondeo si circa Deum, & eius precepta, & consilia contemp- tui peccatum erit contra religionem; religio enim Dei te obligat: debetur cultum, & honoris Deo exhibere, & confe- quenter illam non despiciere: si circa personam contemptus sit, est peccatum contra pietatem eadem ratione, pietas enim virtu- tis est obligans revereri parentes, & conflaguinos? si circa Praefatos & superiores, est aduersus, obsequium; & obedi- entiam illis debitam: nullo tamen modo est formaliter contra obedientiam, potest enim despicere superior, quin eius precepta despiciatur. Quare inobedientia formalis, non est formalis contemptus, sed aliquando contemptum praesupponit, aliquando non nisi enim nascatur ex superioris despectu, & abiecta illius estimatione, ut regulariter solet, contemptum praesupponit: si tamen ex indignatione illius, praesupponit odium si ex propria estimatione, & arrogancia, arguit superbiam: semper enim ino- bediens formaliter habet aliquid ex his moribus: nam precisè ad inobedientiam moveri non poterat: nemo enim intendens ad malum operari, Quod si contemptus venitur circa alias personas, minoris, quam spat est illas aestimando, est actus ini- iustitiae, ex iustitia enim culter debetur reverentia, honor, & aestimatio intra eius qualitatem: si tamen velis illum aliter tractare, iniuriam illi irrogas.

Inferetur secundo contemptum non solum versari posse circa precepta, sed etiam circa consilia: haec enim contempti possunt, ut vana & inutilia. Quod si ita contemnatur, quis dubitat, peccatum committit: ita tradit Suarez, lib. 3. de legib. c. 2. n. 13. Azor. tom. 1. in 1. moral. lib. 12. c. 13. q. 1. Thom. Sanchez lib. 6. in Decalog. cap. 1. n. 3. & Suarez de legib. lib. 3. cap. 18. in fine. Bonac. su- pra n. 13. Ex quo fit laetius patere contemptum, quam ino- bedientiam formalem, cum haec solum sit circa precepta: contem- ptus esse potest circa consilia & circa personam, ut tenent su- pra dicti Doctores.

Difficultas praecipua est, an possit dari contemptus for- malis, qui in veniale peccatum sit.

Ratio dubitandi est, quia potest contemptus versari circa materiam leuem: potes enim contemner legem, cuiusque precepta non absolute sed quatenus sunt in hac materia leui v. g. in silentio seruando: sed tunc, contemptus non videtur gra- vis, sed leuis leuem enim iniuriam videtur legislatori irrogare leuia eius precepta contemptus, graui, aestimans.

Propter hanc rationem plures Doctores affirmant dari posse peccatum veniale contemptus, sicut & inobedientiae formalis, si preceptum superioris contemnas, non absolute, sed quate- nus est in materia leui: tenet Caietanus summ. verb. contemptus v. aduerte hic, ibi Arimilla num. 3. Bartholom. de Medina 1. 2. quaest. 88. artic. 4. sine. Valent. 1. 2. disp. 7. quaest. 5. punct. 5. 6. in 1. casu. & 2. 2. disp. 8. quaest. 3. punct. 3. v. v. cae- rium, conuenit Leonardus Lessius lib. 1. de iustit. c. 46. d. 6. n. 45. & 46. loquens exprisse non solum de legislatore humano sed etiam diuino: & affirmans, si nolis illis parere in rebus mini- mis, ut ostendas eorum minima precepta te parui facere, non esse mortale: conuenit Thomas Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 5. n. 11. & 12. in fine, in legislatore humano secus in diuino.

Dico igitur primo formalem contemptum Dei seu, de Deo indignam estimationem habere, aut illam aliquo signo osten- dere, semper esse mortale: continet enim tacitam blasphemiam: in hoc omnes conueniunt, Suarez n. 23 Bonac. disp. 2. de pecc. quaest. 1. 2. 5. numer. 10. Salas de legib. disp. 10. sect. 8. numer. 38. Idem est, si nolis Deo in re leui obedire, ne illum solatio afficias: nec eius beneplacitum facias: est enim actus odij, grauisque iniuria & ostendit satis animum deprauatum, sic. Ioan. Sanc. Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars 1.

disp. 7. sect. num. 13. Suarez, lib. 3. cap. 23. numer. 13.

Dico secundo, formalis contemptus diuini precepti etiam leuissimi, & cuiusvis consilii est semper mortale, Th. Sanchez, su- pra n. 11 sine. Ratio est, quia tacite ipsum Deum despicias, cuius precepta consilium contemnis. Item si precepta diuina, & con- silia contemnis, quia vana, & inutilia, nemini esse potest dubium esse grauisimum peccatum, ut ipsemet Leonardus faceret. Suarez, lib. 3. de legib. c. 28. n. 22. sed non videtur esse posse circa illa alius formalis contemptus. Dicere namq; te illa contemner: eo quod vis ostendere te illa parui facere, non satisfacit. Rogo enim in quo stat te velle ostendere, parui facere precepta diuina leuis- sima, seu consilia. Non enim consistit in eo quod illa transgre- diaris: quia velle ostendere te transgredi preceptum diuinum non est contemptus formalis alias quoties te laudas de pecca- to commisso, vel vis peccatum committere in praesentia ali- quorum, diceris precepta diuina formaliter contemner, quod non est concedendum. Neque etiam stare potest in eo quod vel- lis ostendere precepta illa leuia necessaria non esse ad salutem, & multo minus consilia: nam hoc est verissimum, & in hac ostensione contemptus esse non potest: contemptus enim non est, quoties est vera tui aestimatio. Restat ergo, ut contemners precepta, vel consilia diuina, illa contemnas: ut vana & inutilia, vel saltem ut minus vtilia minusque contententia, quam de facto sunt: sed hoc, meo iudicio, continet tacitam blasphemiam, derogat enim aestimationi debita precepti diuini, & consilii. Ergo est peccatum mortale.

Dico tertio contemptus legislatoris humani, quatenus leg- islator est seu violatio cuiuscumque legis precepti, & consi- lii ipsius, ex tali contemptu semper reputo esse peccatum mor- tale, non solum in graui materia, ut ferè omnes dicunt, sed etiam in leui. Ratio est, quia esse rem leuem quae tibi impe- rata est non obstat quominus tibi imperetur ex eadem pote- state: quia imperatur res grauis. Ergo si ex contemptu huius po- testatis preceptum leue violas ita grauius peccas, ac si violares preceptum graue. Item potestas imperandi tibi rem leuem, à Deo dimanar, sicut dimanar potestas imperandi rem grauem: Ergo cum illam contemnis bonum ipsius Dei contemnis. Ergo Deo irrogas iniuriam: tacite enim Deum temnis temendo eius potestatem: hac enim ratione dixit Christus Lucae 10. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit, ita Bonacina n. 10. Suarez n. 24. & in hoc sensu explicari potest, quod dixit Angu- stinus relatus in cap. vnum orarium, disticta. 2. §. hinc. auem nullum scilicet esse peccatum veniale, quod non fiat mortale si placet, quando placet, inquam ex legis contemptu: sic expli- cat Sanchez lib. 1. cap. 5. num. 16. vel quando placet ex contem- ptu. Deo ut explicat, Suarez num. 23. in fine. Verum si superior tē- tatur non quatenus superior est sed quatenus est infima: for- tis, indoctus imprudens & ex huiusmodi contemptu nolis ci- obedire in re leui, non erit peccatum mortale, quia tunc non contemnitur formaliter eius potestas, contemnitur enim eius persona ob defectu quos habet, potest ergo huiusmodi contem- ptus venialis esse, sicut & murmuratio, & detractio. Item si ex indignatione leui, & prauo aliquo affectu, erga superiorem nolis illi obedire in re leui, non est mortalis talis inobedientia neque talis indignatio, & prauus affectus charitatis grauius laedit, ut tenet Lessius n. 46. Sanchez n. 12. Bonacina n. 13. Ergo neque etiam supradictus contemptus superioris laedit grauius reuerentiam illi debitam, & ita tenet Sanchez in sum. lib. 1. cap. 5. num. 8. 12. & 13. Suarez, de legib. lib. 3. cap. 28. num. 24. Lessius n. 46. Bonacina num. 10. & 11. Castro lib. 1. de leg. p. anal. cap. 5. conclus. 2. Ioan. Sanchez disp. 7. sect. num. 13.

Ex qua doctrina inferi Bonacina num. 11. excusari à mortali clericos seminarii vel aliorum collegiorum, nolentes obedi- re suis praefectis, ex quodam ipsorum contemptus, quia tales praefecti veram potestatem non habent, nec vere superiores sunt, & sic potius videntur contemni: ut particulares homines ob aliquas ipsorum imperfectiones, quam ut superiores.

Dico vltimo contemner alias personas, quae superiores non sunt aliquando est mortale, aliquando veniale pro materiae grauitate, vel leuitate cum enim peccatum hoc iniustitiae sit, re- cipit magis, & minus colligitur ex doctoribus supra relatis.

§. III.

An peccatum veniale fieri possit mortale ratione periculi.

1. Esse peccatum mortale, si sit occasio proxima illius.
2. Quod sit periculum proximum peccandi.
3. Proponitur triplex agnanda quaestio.
4. Propositum committendi omnia venialia esse mortale.
5. Resoluitur supradicta sententia.
6. Soluitur fundamentum num. 4. positum.
7. Qui dicant non esse licitum ob viliam causam te periculo pec- candi exponere, & quomodo probent.
8. Exponitur quomodo liceat te periculo peccandi exponere.
9. Soluitur fundamentum num. 7. adductum.

- 10 Quid dicendum de accessu ad predicandum Evangelium in fidelibus, & conversionem meretricibus cum periculo peccandi.
- 11 Inferius parentem posse alere filios ex concubina domi retenta chirurgum mederi reverenda femina, custodiam carceris ministrare cibaria femina incarcerata.
- 12 Neque filius familiae tenetur patris domum deserere, neque scriba officium relinquere.
- 13 Item parochus non debet officium parochi deserere.
- 14 Quid de domino, cui debet concubina centum aureos.
- 15 Absolvendum sapere esse qui est in occasione proxima peccandi si proponit non peccare, affirmavit Ioan. Sanch. & refellitur.
- 16 Si cessat periculum, tamen non cesset occasio, absolvi potest.
- 17 Si non tenetur penitens occasionem deserere, absolvi potest.
- 18 Si tamen tenetur non debet Confessarius absolvi quin prius penitens occasionem fugiat, tamen si semel, vel iterum possit.
- 19 Quae dicta sunt procedunt tam in vero peccatore, quam in eo qui sic reputatur.

1 **C**onstat apud omnes non solum peccatum veniale, sed etiam rem de se indifferentem fieri mortalem, si occasio mortalis, & proxima tibi sit incidenti in mortale. Ratio est manifesta, quia eodem praecipito, quo tenetur peccatum mortale non admittere, tenetur & proximum illius periculum vitare, quia si non eui as, cum possis, conuinceris sane amare peccatum illud, cuius amas periculum. Suarez tom. 5. in 3. p. disp. 18. sect. 3. num. 16. Ex quo fit te obligatum esse in confessione manifestare peccatum cum omnibus suis circumstantiis cuius periculo te exposuisti: sic Alcezar sum. c. 10. fol. 74. Th. Sanch. lib. in Decal. c. 8. n. 4.

2 Illud autem dicitur periculum proximum, & mortale peccandi, quod frequenter ad peccatum inducit, vel attentata tua fragilitate te in peccatum infligit, & passim se offerit: sic Suarez 4. tom. in 3. p. disp. 31. sect. 2. ad finem. Nauar. sum. c. 3. n. Thom. Sanch. lib. 1. in Decalog. cap. 8. n. 1. Neque ad hanc occasionem, & periculum proximum requiritur domi concubinam habere: si alibi habeas pro tua voluntate, liberque tibi sit aditus ad illam, ac si tecum habitaret, sicut leones solent effugere, vt liberius abique metu iudicis concubinariam vitam transigant: sic Ioan. Sanch. disp. 10. sect. 3. Neque necesse est, peccatum esse opere consummatum, sufficit esse solum in voluntate vt teneatur occasio illius vitare, quia iam illud est peccatum mortale: quare si domi retines feminam, ex cuius praesentia moueris illam lasciuie desiderare, ab eius consortio te debes separare, sic Graffius 1. p. decis. lib. 1. cap. 26. nu. 16. Nauar. in sum. c. 3. n. 23. Chapiau. de casib. referuat. in examine confessor. fol. 386. Ioan. Sanch. n. 3.

Dixi si te frequenter ad peccatum inducitur, nam si semel aut iterum peccasti, pluries vero restitisti, non videtur occasio proxima, & mortalis peccati: sic Ioan. Sanchez disp. 10. sect. 3. num. 17. cum Anton. Fernand. in instruct. confessor. document. 6. num. 3. fol. 26. & colligitur ex Nauar. sum. cap. 4. n. 42. vers. de cimo nono, ubi requiritur ad hoc vt tactus dicatur peccatum mortale, vt quasi temper mortaliter peccate faciat personas, quae sunt eiusmodi qualitates.

3 Triplex est pro intelligentia huius materiae transtanda quaestio. Prima, an sit occasio proxima peccandi mortaliter, propositum committendi quodcumque veniale; quod te tibi utile obtulerit. Secunda, an ita malum sit te exponere periculo peccandi, mortaliter, vt nulla ratione honestari possit. Tertia, an existens in periculo peccandi, ex eo quod proponat non peccare, quin te tali periculo remoueat, possit, & debeat absolui.

4 Circa primam quaestionem Thom. Sanchez lib. 1. in Decal. c. 5. n. 4. & Bonac. disp. 2. de pecc. q. 3. p. 5. n. 17. affirmant propositum committendi omnia venialia, quae te tibi obtulerint, esse peccatum mortale. Mouentur, quia peccata venialia ad mortale disponunt, vt tradit, S. Thom. ab omnibus receptum 12. q. 83. art. 3. & colligitur ex Ecclesiast. 18. Qui spernit modica paulatim, decider. Ergo qui illa vult committere, in manifestum periculum committendi mortale se exponit: ergo peccat mortaliter. Additque Sanchez non solum propositum generale committendi omnia venialia, quae te tibi obtulerint, in veniale esse sed etiam propositum committendi omnia venialia in materia periculosa, vt luxuria: nam si in hac materia habeas propositum admittendi confabulationes aspectus, tactus quoties solum venialia fuerint, peccas (inquit) mortaliter, eo quod certum libidinis mortalis periculum sit.

5 Verum supradicta sententia mihi tempore difficultis apparuit. Fateor namque habentem longo tempore propositum committendi venialia quaecumque merito timere posse esse à Deo despicendum, & relinquentem in mortale incidere: at ex vitulis propositis, praecipue si longo tempore in illo non perseveret, non credo esse in peccato mortali. Moueor primo, quia peccata venialia, etiam ad mortale disponant, non

disponunt proxime, & mortaliter, sed remote, cum saepe videamus homines, qui de fugiendis venialibus nihil curant, mortale non committunt. Ergo venialia de se non sunt disposita proxima mortalis. Ratio est, quia licet venialia peccata animam labefactent, & charitatem refrigerent, hominemque in interitum adducant: at propositum non committendi mortale exercitiumve operum pietatis, & religionis detinent, firmumque reddunt animum, ne corruat; quod enim ex vna parte deperditur, alia via reparatur. Secundò propositum facienti venialia, ideo esse potest peccatum mortale, quia est propositum periculi, & occasionis proxima committendi mortale: sed hac ratione esse non potest. Ergo ex nullo capite esse potest mortale. Probo minorem. Vt illud mortale periculum, & occasio proxima committendi mortale consistit in omnibus venialibus simul sumptis, vel in aliquibus; Non in aliquibus tantum: aliis propositum committendi aliqua venialia in qualibet materia diceretur esse propositum committendi mortale, quod est pluraquam falsum: praeterquam quod signati non possit, quae venialia haec debeant esse. Neque etiam consistere potest hoc periculum in omnibus venialibus simul sumptis, cum nunquam dari possit casus, in quo haec committantur. Ergo propositum illa committendi, non est propositum alicuius periculi, & occasionis mortalis, quae de facto esse potest. Tertio ex opposita sententia sequeretur quemlibet obligatum esse sub graui peccato vitare aliqua venialia, nam si omnia sunt occasio proxima mortale committendi, & quilibet tenetur non te exponere occasione proxima committendi mortale, efficitur teneri peccata aliqua vitare. Rego ergo, quod, & quae haec sunt. Certè signari non poterunt. Item nostra salus non consistit solum in obseruatione praecipitorum obligantium sub mortali, sed etiam in obseruatione praecipitorum obligantium sub veniali. Iquidem vitatio venialium, ad vitacionem mortalis necessario requiritur. Tandem tenetur quia ad contritionem habendam, non solum contenti de mortalibus, sed etiam de venialibus, vt pote illorum dispositionibus proximis quae certè concedi non debent: sed potius concedendum esse propositum non vitandi venialia compati posse cum proposito summo non admittendi mortale.

6 Ex his solummodo manet argumentum adductum in fauorem Thomae Sanchez. Fateor namque propositum committendi venialia disponere ad mortalia, sicut & quodlibet aliud veniale disponit. Non enim dubium est veniale esse inde liberatione ad mortale deliberatum disponere, & veniale esse paritate materiae ad graue eiusdem, sicut enim leuis disponit ad graue, & ad graue eiusdem, sicut enim leuis disponit ad mortale, te constituit in magno, & aperto vel probabili periculo illius, ac prouide non efficitur mortale ratione periculi praesentis, vt optime notauit Salas 1. 2. tom. 2. quest. 83. tractat. 13. disputat. 16. lect. 23. num. 67. sine. Quare solum propositum committendi illa venialia, quae occasione proxima fuerint mortalis peccati, erit mortale, vel propositum committendi illa venialia, quae simul sumpta mortale constituunt, vt si proponas multa facta committere in parua quantitate, licet enim quodlibet factum per se leue sit: coniunctum cum aliis non leue, sed graue est vt statim dicemus. Extra huiusmodi casus propositum committendi venialia, non est peccatum mortale, vt tenet Salas. disputat. 19. sectione 25. numer. 89. §. sed auctores.

7 De secunda quaestione non desunt Doctores, qui affirmant ob nullam causam temporalem, licitum esse te exponere certo, vel probabili periculo peccandi, docet Lorca 2. 2. sect. 3. disp. 28. num. 9. Affirmans ob bonam spirituale proximi non licere tibi exponere tali periculo. Graffius in decisionibus lib. 1. cap. 28. Ludouicus Lopez 1. part. instruct. cap. 21. §. ad secundam rationem. & cap. 12. §. tertium notabile. & corollario vltimo. & alij. Mouentur, quia bona spiritalia, cuiuslibet temporalis bono preferenda sunt. Ergo preferendum est periculum lapsus cuiuslibet alio bono. Ergo ob conseruationem famae propriae, vel alienae non poteris te exponere peccandi periculo. Item si tua & alterius salus periclitatur, non erit legitimus ordo Charitatis si tuam deseras, & alienam respicias: deseras autem, si ob vitandum alterius peccatum te peccato exponas. Ergo non erit tibi licita talis expositio.

8 Nihilominus communi veraeque sententia docet licitum esse ob grauem, honestamque causam te periculo peccandi exponere, vel si iam expositus es, periculum non deserere docet Neartus sum. cap. 3. n. 14. Suarez 4. tom. disp. 32. sect. 2. circa finem. Thom. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 8. num. Emanuel Saa verbo peccatum, num. 6. Salas 1. 2. quest. 6. artic. 6. tractat. 3. disp. 3. sect. 1. num. 31. §. inferius alijque circa finem. Basilus de Leon lib. 5. de matrim. cap. 35. num. 4. Ioannes Sanchez in numerosos referens & videtur expresse tradi in cap. consultationi, de frigidis ubi permittuntur coniuges, quorum matrimonium ob impotentiam est irritum simul habitare vt fratres. At constat aperte ex tali cohabitatione periculum tactus necessarium esse. Ergo ob rationem vrgentem scilicet, ne decet

scandalum periculum peccati permittitur. Ratio huius conclusio- nis est manifesta : quia periculum peccati, non est peccatum formaliter, sed solum occasio eius. Ergo potest aliqua ratione honestari. Item in tantum periculum peccati : peccatum est, in quantum est tibi integrè voluntarium, seu in quantum conseris quantum est tibi integrè voluntarium, seu in quantum conseris illud gratis amare : at si virgine aliqua occasione illud suscipis, non tam dici potes amare periculum, quam illud subire, pro- gregrè docuit Basilium consilium. mon. s. c. 4. pag. 489. ubi inquit, qui virgine aliqua causa, & necessitate se periculo obicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen aliàs nollet, non tam dicitur amare periculum, quam iocundus illud subire, & ideo magis proinde debet Deus ne in illo peccet.

9 Neque obstat ratio in contrarium adducta. Fatemur nam- que bona spiritualia cuilibet temporali bono p. ferenda esse, non tamen inde sequi vitiationem periculi peccati præfien- dam esse cuilibet alia damno temporali certo, quia periculum peccati non est peccatum in se, nisi quatenus sine necessitate amatur, neque etiam inducit necessitatem peccatum aliud dam- num temporale est certum, & inevitabile, vt supponimus. Ergo hoc est præferendum illi.

Ad secundum respondeo, si salus alterius, æquè ac tua pe- riclitatur, concedo, te non teneri tuam periculo exponere. At si alterius salus necessario periclitatur, tua verò solum continget, vt coniungit, quando infans existens apud infantes mo- riturus est sine Baptismo. si tu non accedis : at si accedis, timere potes subversionem; existimo certe non solum te posse, sed etiam debere te illi periculo exponere ob infans salutem. Non enim infans spoliarī debet iure suo. quod habet ad Bap- tismum ob infideliam matrem, vel fragilitatem baptizaturū : & ita tenet Bannes. 2. quest. 26. art. c. 5. §. 6. si quis querat Azor. 2. in lib. 12. cap. 4. ante finem. Valentia tom. 3. disp. 13. quest. 4. §. 6. Suarez de charitate. disp. 9. sect. 2. num. 3. plures referunt Ioann. Sanchez disp. 10. sect. 1. num. 9. Neque obstat hoc illi Christi Domini Matth. 16. Marc. 8. Luca. 9. Quid potest homini, si vnusquisque mundum laqueat, anime vero sue detrimentum paratur : aut quam dabit homo commuta- tionem pro anima sua? Non enim sensus huius loci est, nihil prod. esse homini lucrari totum mundum, si alicuius peccati pe- riculo se exponit urgente causa. sed potius sensus est nihil prod. esse homini lucrari totum mundum, si alicuius peccatum committat, peccatum enim est detrimentum anime, non peccatum peccati, quo statim peccatum vitari potest.

10 An verò possis ad infidelis accedere gratia illos con- uertendi cum periculo subversionis, & ad prædicandum here- ticitibus cum periculo peccandi? Mihi probabilius multo est te posse, quia tunc est sufficiens causa honestandi tale periculum cui tu te exponis : neque confendum est tunc fore verè pericu- lum, sed inuano auxilio facie vincendum : & ita docet D Tho- mas 2. 2. quest. 10. art. 9. in fine corpore. Salas 1. 2. tract. 8. dispu- tat. 2. art. 1. sect. 5. num. 60. §. ad secundum argumentum, & late plurius relatis tom. 2. quest. 74. tract. 13. disp. 6. sect. 17. n. 105. §. 106. & Sotus lib. 5. de insti. quest. 1. art. c. 6. in fine 2. concl. Ioan. Sanchez, disp. 10. sect. 1. n. 8.

11 Ex his infero primò, posse, imò teneri parentem alere filios ex concubina, qui nec sperari possunt ad mare, neque alia via possunt vitam querere, et si periculum habeat lapsus cum concubina : sic Ioannes Sanchez supra n. 9. circa medium. Item chiturgus potest verenda feminæ curare cum periculo confensus : idem si aliqua femina inclusa sit in aliquo secre- to loco, vt sit in cæcibus inquisitionis, ad cuius sustentationem solus callos carceris occurrat, potest officium exercere, et si periculum habeat peccandi cum illa, si alius non sit per quem cibaria ministrat. Ratio omnium est, quia damnum, quod proximè euenit ex omissione harum actionum, est graue, & inevitabile : damnum autem, quod tu incurris, vitare potes auxilio Dei, quod non desit, præcipue cum non tua voluntate, sed ob eius beneficium in tale damnum, hoc est, periculum peccandi incidis.

12 Infero secundò, filium familiæ non teneri domum patris deserere, in qua adest occasio peccandi, nec mercatoris, & scribæ ab officio propriis abstinere, et si in illis habeant occa- sionem peccandi : quia tunc non est illis voluntaria occasio, sed iniuncta in illam incidunt quam cum graui detrimentum vitare ne- quequam tenentur : Ita Nauarr. summ. cap. 3. n. 4. Grassi lib. 1. d. c. 1. cap. 28. n. 25. Anton. Fernand. in fruct. confessor. document. 6. Ioan. Sanchez, disp. 10. n. 10. §. 11.

13 Infero tertio, neque parochum esse obligatum desere- re officium, et si expectat voluntariè positi occasione desump- ta ex auditu in confessione, sufficit enim si proponat firmiter amplius non conserite : at Confessarius qui liberè confessiones audit, & facile potest illas fugere, tenetur fugere, ne se periculo exponat, quia ob opus consilij non grauius necessarium, non debet peccandi periculo se exponere. Dixi, si facile potest non se ex desertione officij constendi, sequitur aliqua nota honoris, & famæ Confessarij, non debet abstinere, in his consenti. Ioan. Sanchez supra disputat. 10. numer. 18. cum Lopez 1. part. in fruct. cap. 25. §. p. hoc ultra. Nauarr. summ. cap. 3. num. 26.

14 Tandem infero Ioannes Sanchez num. 20. non teneri dominum expellere domo concubinam, cui dedit mutuos cen- tum aureos, quorum recuperandorum spes nulla est, si illam è domo expellat : neque econtra ipsam teneri à domo exire, si exiens non recuperata est, quæ sibi debentur. Verum huiusmodi iudicium non facie admitterem, pensanda enim est occasio : si enim diuturna sit, & grauius moueat, conferem admit- tendum esse debitum, ex cuius amissione non graue damnum, tibi veniat. Nam quilibet teneretur saluti propriae consulere etiam cum aliquo temporali detrimento.

15 De tertia questione, an debeat absolui, qui est in occa- sione proxima peccandi, ex eo quod proponat firmiter non peccatum? Ioannes Sanchez illa disputat. 10. numer. 4. au- lus est affirmare non solum semel, sed ter, & quater posse ab- solui, & loquitur, quando liberè potest occasionem deserere, adducit pro sua sententia aliquos Doctores : qui in casu occa- sionis proxime nihil minus dicunt, præcipue adducit Suarez tom. 4. de iurament. disp. 32. sect. 3. num. 3. qui dicit posse peni- tentem absolui, antequam exequatur id, quod facere tenetur : quia satis est habere firmum propositum suam obligationem implendi, cui credendum est, præsertim, si tunc primum incidit in eam occasionem, & non est inuentus infidelis, seu incons- tans in similibus propositis, neque ex alijs coniecturis potest talis suspicio probabiliter concipi : ex eo igitur quod dicit præ- scribit, infero Sanchez sentire Suarium posse ter aut quater absolui : quis non videat, quam leuiter interat & quam inuisè, cum potius inferri debet secunda vice non esse absoluen- dum, si iam ingenuus fuit infidelis, & inconstans in similibus propositis : imò si Ioannes Sanchez vellet attendere Suarium, pauò inferius vidisset non esse absoluen- dum ter, vel quater. Aliquando, (inquit Suarez,) oportet remittere peniten- tem, & illum non absoluerit, donec suam obligationem im- pleat : præsertim, quando iterum, atque iterum illam con- fessus est, & implere promisit, neque impleuit, quia aliàs re- linquetur in morali occasione peccandi, & eius propositum mo- rali non potest iudicari efficax, quandoquidem conuincitur esse in magna mora & posse, & non facere : quapropter oportet Confessores in hoc esse cautos, & constantes, ne grauentur peccatis alienis : quod notauit Caieranus verbo restitutio, c. 6. & Anton. 2. part. tit. 2. c. 8. Nauarr. 1. 7. n. 34. §. cap. 26. n. 5. hac Suar. Quid ergo clariùs dici potest?

16 In hac ergo re primò certum est : si iam res sine muta- tione ita vt censeri moraliter possit occasio peccati cessare, sine dubio absoluen- dus est : hoc contingit : cum puella defor- mis facta est : sic Grassi lib. 1. d. c. 1. part. cap. 28. num. 9. Ioan. Sanchez disp. 10. sect. 1. n. 12. vel si cognatio inter ipsos esset suborta, quæ ab ipsis contemni non creditur, aut noua alia in- terferunt obstacula. Sanchez supra, cum Ludouic. Lopez 1. part. in fruct. 2. 1. in prin. Anton. Fernand. in fruct. conf. docum. 6.

17 Dico secundò, in casibus, in quibus penitens non tenetur fugere occasionem peccandi, eodem modo debet Con- fessarius cum illo procedere, ac procedit cum habente consue- tudinem iurandi falsò, vel murmurandi, vel se polluen- di, sicut enim hos absoluit, quoties intelligit firmum se emendandi ani- mum habere, ita absoluerit debet occasione ligatum. Expedire tamen (vt bene aduertit Suarez supra n. 4. Reginaldus tom. 2. part. lib. 8. num. 19. Grassi 1. part. d. c. 1. cap. 28. num. 23. Nauarr. summ. c. 3. n. 21. Coriolanus de casibus reservatis, lib. 7. c. Lopez 1. part. in fruct. c. 22. §. tertium notabile.) videre an ali- qua emendatio sit : nam si nulla apparet, differenda erit abso- lutio : non quia necessarium si differri, si de firmo proposito pro- babiliter constat, sed vt in interim tempore se amplius dispo- nat, aliquamque penitentiam faciat : quando autem nulla adest emendatio, sed fortè maior in dies peccatorum numerus augetur : satis certe potest Confessarius inferre non habere peni- tentem vt firmum propositum se emendandi : quia in peccatum gra- ue non ita facile labitur quis, quando illud ex animo exercitatus est maiorique diligentia se præcauet, quidquid in contrarium sen- tiat Ioan. Sanchez supra n. 16.

18 Dico tertio, quando penitens tenetur deserere occa- sionem peccandi : et si potest Confessarius semel, aut iterum ab- solutionem concedere, antequam de facto expellat, eo quod statim expullurum : raro tamen illam concedere debet, sed potius cogere penitentem, vt à se peccati periculum expellat, & sic liberum velit absolui. Moueat ad id affirmandum expe- rientia magistra : raro enim penitens (præcipue si ex illis est, qui semel in anno ad confessionem accedunt) occasionem ex- pellit iam absoluitus : sed iterum eisdem, & grauioribus peccatis se implicat, & Confessarius non solum officium iudicis, sed Medici debet exercere, circa penitentem : ac proinde esto iudex esse ritè dispositum ad absolutionem ratione firmi pro- positi quod de præsentibus habet, idòque possit ex officio iudi- cis illi absolutionem concedere : at ex officio Medici tenetur medicamentum apponere, quod videt esse vnicè necessarium ad præcauendum futura peccata, timere enim iuste potest, non fore remouendam occasionem si absolutionem noui remota occasione concedant. In hac conclusione à fortiori conueniunt Doctores affirmantes, nec prima vice concubinatum esse absoluen- dum.

quin prius expellat concubinam: hi sunt Rodriguez tom. 2. sum. cap. 46 n. 17. Nauar. cap. 16. n. 20. Anton. Fernand. instruat. confess. document. n. 2. fol. 31. Margarit. confessor. fol. 30. Chapiuui. de casibus reseruat. in fine fol. 386. S. uelut uerbo concubinaris, quasi 2. & certe meo iudicio uidetur fere decisa hæc contro- uersia à D. Augustino in cap. satisfactio de penitent. dist. 3. ibi, satisfactio penitentia est peccatorum causis excedere, neque earum suggestioibus adiuu indulgere: & ibi Gloss. uerbo causa, ait, vitiosum radicem nec sufficit ramos incidere, & opportunitates, uel occasiones peccandi, & c. uelut interdum. g. dist. 81. ibi, Congruum est enim inde corporaliter auelli, ubi quisque illece- bras deseruiuit, & cap. legitur. 2. q. 2. Gelasius Papa admonet Faultum, absolueudos non fore, qui in errore & occasione peccan- di sua culpa immeriti sunt.

19 Dico vitio idem quod dictum est de uero concubina- rio, dicendum esse de eo, qui est in hominum opinione, ac proinde eodem modo esse, uel non esse absolueudum: quia quilibet tenetur non solum à se remouere occasionem peccan- di, sed quæ talis existimatur esse ob scandalum, Syluester uerbo concubinaris quasi 2. Nauar. sum. cap. 3. n. 10. & cap. 16. n. 10. Grassi lib. 1. de cas. 1. part. c. 28. num. 8. Ch. piauui. tract. de casibus reseruat. in examine confessoriorum, q. 1. habetur in fine libri, fol. 386. Ioannes Sanchez disp. selectar. num. 15. Villalobos sum. tract. 1. d. fficent. 25. num. 4.

§. IV.

An peccatum ueniale fiat mortale, si sæpius mul- tiplicetur, & quid de scandalo.

- 1 Ex sola multiplicitate nullum peccatū ueniale fit mortale.
- 2 Proponitur aliqua in contrarium.
- 3 Soluuntur supradicta.
- 4 Peccata que ueniunt in aliquo tertio, fieri possunt mortalia, si multiplicentur, secus si nullam habeant unionem.
- 5 Comedens sæpe die ieiunij, tamen si singulis vicibus parum, violare grauite potest ieiunium, secus si pluribus distin- ctis diebus.
- 6 Intemperanter comedens peruenire potest ad mortale pec- catum.
- 7 Laborans die festo pluries, tamen si singulis vicibus parum, violare potest festum.
- 8 Quid dicendum de eo, qui causa est, ut plures modicum quid accipiant die ieiunij, uel modicum laborent die festo.
- 9 Quid de omittente singulis diebus orationem Dominicam recitare, quam tenetur ex uoto.
- 10 Quid si plura leuia uota uiolens eodem die, Proponitur pri- ma sententia te peccare mortaliter.
- 11 Probabilis est oppositum.
- 12 Responderur fundamentis n. 10. adductis.
- 13 Si peccatum de se ueniale grauitate proximum scandalizat, peccatum est graue. Reliqua de scandalo remittuntur tractanda tract. de charit.

Certum est apud omnes Catholicos, nullum peccatum ueniale ex genere suo fieri mortale ex sola multiplicati- one: quare si uerbum otiosum est solum peccatum ueniale, etiam si sæpius multiplicetur, ueniale semper constituet, & idem est de aliis peccatis. Ratio est manifesta: quia multiplicatio non constituit actum in alia specie, neque auget peccati grauitatem intensiue, sed solum extensiue, hoc est, plura peccata eiusdem rationis constituit: ut bene probat Suarez lib. 3. de legibus, c. 28. n. 9. Azor. lib. 4. mist. moralium, cap. 9. q. 15.

2 Contrarium huius conclusionis uidetur docere Vasquez 1. 2. quest. 96. dist. 158. cap. 6. num. 60. ubi ait, transgressionem legis frequentem esse mortalem, quia notabiliter læditur finis legislatoris, etiam aliis uenialis esset. Et confirmari potest in reli- giosis, quorum regule communes non solum ad culpam gra- uem, imò neque leuem obligare, quas tamen si passim tran- grediantur, peccant leuialiter, eo quod uideantur illa contem- nere, & periculi transgrediendi uota exponi, tradit Abbas e. nam concupiscentiam, num. 1. & 5. de constituit. & ibi Felin. n. 11. in fine. Syluest. religio. 1. quasi 12. dicto 4. Valent. 2. 2. dist. 30. q. 4. puel. 5. uersic. arguo ita est.

3 Verum hæc non obstat; quominus uerissimum sit ex consuetudine, & multiplicatione uenialis ex genere nunquam fieri mortale: quia finis legislatoris eodem modo læditur acti- bus repetitis, ac si repetiti non essent: quia, ut suppono, illi actus non ueniunt inter se, neque in obiecto, & consequenter non est, unde mortale peccatum possit constituere. Exemplum au- tem de religioso nobis non contradicit. Fatemur namque, si ex transgressionem plurius regularum ad culpam non obligantium exponeretur religiosus periculo transgrediendi uota, ob pericu- lum esse mortale: at non uideo qua ratione huic periculo expo- natur. Nihilominus tamen credo peccatum mortaliter, non ob supradictum periculum, sed ob scandalum aliorum, & spe- ciale religionis ruinam, quæ sine dubio oritur ex illo te-

pido, & defectuoso procedendi modo; quis enim dubitare potest religiosum, qui passim silentium uiolaret, cubicula in- gredieretur, epistolam sine licentia scriberet, & hæc paripen- deret, scandalum fore aliis religiosis, & ruinam religioni non mediocrem allaturum, & tanquam pestem esse omnino à cœ- tu, & communicatione aliorum excludendum: ergo peccat mortaliter, si hæc faciat, uel propositum habeat ea faciendi, quia religiosus tenetur sub mortali ita uiuere, & mores suos componere, ut merito in religione sustineri possit: ita tradit alius relatis Thomas Sanchez lib. 6. in Decalog. cap. 4. num. 18. & seqq.

4 Quod si de peccatis uenialibus, quæ ex paruitate mate- riæ talia sunt, loquamur, distinguendum est, alia enim inter se, & in ordine ad aliquem tertium, seu obiectum ueniunt, alia uero non. Quæ in aliquo tertio non ueniunt, qualia sunt iura- menta uera, sed indeliberata. hoc est iudicia carentia, quantum- uis multiplicentur, semper retinent eandem malitiam. At pec- cata, quæ in aliquo tertio ueniunt, ita accrescit eorum malitia ex multiplicatione, ut peccatum & quod aliis ueniale fore, mor- tale fit ob peccata uenialia, quæ iam facta supponit. Explicis conclusionem, Futuris à Petro nummum regalem, committis peccatum ueniale, repetis futurum aliquoties, sine dubio deuen- ties ad futurum, quod uere peccatum mortale fit: uon quia ex uenialibus peccatis, mortale aliquod fiat, sed quia illud peccatum futuri, quod aliis ueniale foret, si alia furta facta non suppa- neret, fit mortale: quia illo furto completur damnum notabile, quod uere tale esse iudicatur: quod clarissime constat, quando rem acceptam retines; pono enim quantitatem sufficientem ad peccatum mortale esse quatuor nummos argenteos; acceptis tres, si postea unum, uel duos accipias, quis dubitat te peccatum mortaliter, cum duos accipis, siquidem uere es acce- ptor, & possessor grauis quantitatis alienæ: & idem est, etiam si de facto illos tres nummos argenteos non possideres, quia ius- tific te possidere obligationem illa restituendi, quia hæc est possessio in uirtute. Ratio est, quia materia præcedentium pec- catorum uenialium, uenit mortaliter cum materia huius ultimi peccati: ac proinde hoc furto ultimo uoluntarie amplectens totam illam materiam; siquidem intendis grauem quantitatem à Petro accipere, graueque damnum illi inferre. Quocirca quo- ties obiecta peccatorum uenialium uenit possunt, & mortaliter unum efficiet, poteris peccando uenialiter ad mortale pecca- tum peruenire. sic Vasquez 1. 2. dist. 146. c. 2. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 4. num. 9. & 10. Bonacina disp. 2. de peccat. q. 3. p. 5. n. 20. Suarez lib. 3. de legib. cap. 28. n. 11.

5 Ex his infero primo, te comedentem sæpius die ieiunij, violare ieiunium ueniale illa comestione, quæ ad notabilem quantitatem peruenit; quia illa ueniale comestio, est per se sum- pta, leuiter temperantiam læderet: at ut coniuncta aliis, & illas supponens, grauitate lædit: mortaliter enim illis coniungitur, & quasi esset simul cum aliis facta reputari debet: ita Vasquez supra n. 4. & dist. 258. cap. 6. num. 60. Sanchez num. 11. & 15. Bonacina num. 27. Suarez lib. 5. de uoto cap. 5. num. 11. Secus dicendum, si diuersis ieiunij diebus parum aliquid come- das; uel propositum habeas parum aliquid singulis diebus com- edendi, quia unum ieiunium cum alio non continuatur; ne- que comestio uno die facta, cum alterius diei comestione: sic supradicti Doctores. Neque propositum fertur in omnes illas comestiones coniunctim sumptas, sed in omnes separatam, & singulis diebus debitas; & prope debite sunt: quæ cum solum sint debite sub peccato ueniali, nunquam est propositum de mortali: ita docet optimè Suarez in simili lib. 5. de uoto, cap. 5. num. 16. §. difficultas.

6 Infero secundo, si intemperanter cibum sumas, & ueniale comestione agnoscas tibi notabile damnum inferre: peccas mortaliter, quia iam amplectens obiectum grauitate disson- toni rationi; quod est secundum se graue non esset: at graue est redditum ob multiplicem præcedentem comestionem, sic Vasquez, Sanchez, & Bonacina supra.

7 Infero tertio te laborantem similiter die festo aliquo- ties, est singulis vicibus parum tempus consumas, peccas mortaliter, quando peruenis ad quantitatem notabilem, uerbi gratia, duarum horarum, quia omnes illi labores mortaliter ueniunt, & quasi in eodem tempore facti reputantur: siquidem uerum est dicere te laborasse ille die festo ultra duas ho- ras; secus uero, si per quadantem singulis festis laborares; quia tunc sicut festa diuersa sunt, ita & labores sunt diuersi, neque unum cum alio continuatur: sic Sanchez cap. 4. num. 11. Bonacina num. 25.

8 Infero quarto, non peccatum mortaliter, qui eodem die ieiunij in causa est, ut plures modicum quid accipiant, & in die festo per breue spatium similiter laborent: quia ætiones cu- iuslibet personæ cum actionibus alterius nullo modo continuantur: sic Bonac. c. 26. Sanchez n. 11. & 12.

9 Infero quinto, quid dicendum sit, si omittas plures dies recitare orationem Dominicam, uel dare elemosynam par- uam, quam singulis diebus dare promissisti, an pecces mortali- ter? Et quidem si in honorem illius diei, uel remedio alicuius necessitatis singulis diebus facta est promissio, cœcose- re non

non peccatum mortaliter, etsi pluries omittas: quia qualibet omisso non contiguatur moraliter cum alia neque vnum quid efficiatur: scilicet verò dicendum, quando intentio votantis non determinat tempus, ut fiat obligatio, sed potius ut illam contingat in solutione debitorum: tempus enim augere: ut contingat in solutione debitorum, si de factis obligatio solutio, sed ne veteris protrahatur solutio, ac deo non fiat solutio, & debito non soluto, magis debitor est: quando autem hoc modo recitatio, vel elemosyna promittitur, nemini est dubium posse pertinere ad aliquem diem, in quo omisso elemosyna, vel recitatio sit grauis, quia tunc non solum omittitur elemosyna, vel recitatio illius diei: sed recitatio, & elemosyna omnium dierum precedentium: sed recitatio, & elemosyna tunc est ac proinde est grauis: & ita tenet Bonacin. disp. 2. de peccat. q. 3. punct. 5. n. 23. Sanch. lib. 1. in Decalog. cap. 4. n. 14. Suar. lib. 5. de voto. c. 5. n. 2. 9. & 10.

Sed inquire, quando censetur votans annexere obligationem ad diem, quando non?

Respondetur, quoties aliquod motiuum in singulis diebus reuertitur, quale solet reuertere in recitando quoties calculo virginico, nullo modo censetur votans in diem sequentem protelligere obligationem: & in votis personalibus ita semper est intelligendum, dum aliud non constat, ut bene dixit. Sotus lib. 7. de iustit. q. 1. art. 1. col. 4. vers. c. conclusio ergo. Aragon. 2. 2. quest. 88. art. 3. paulo post principium, comel. 3. Quapropter Suarez lib. 5. de voto, cap. 5. num. 12. & 13. & alibi sæpe: dicit ratio contingere in votis personalibus obligationem factam pro vno die in sequentem prorogari: in votis autem realibus facilius potest præsumi intentio prorogandi obligationem, eo quod videatur non solum attendi religiosum seruitium, sed etiam necessitatis alicuius remedium, quod semper habet eandem opportunitatem. Quapropter Medina 1. 2. quest. 88. art. 4. ad 4. Petrus de Ledefina 2. 2. sum. tract. 10. cap. 3. dub. 1. & multis relictis Garcia de benefice. 3. part. cap. 1. num. 17. tenent in votis realibus obligationem in sequentem diem semper prorogari credo tamen sic præsumi, dum aliter non constat: constat autem, si in honorem Virginis promissa esset elemosyna danda singulis Sabbatis, vel in eius festiuitatibus: non enim ad sequentes dies transiret, sed eodem modo iudicandum esset de tali elemosyna, ac de ieiunio tunc promisso.

10. Maior difficultas est, an pecces mortaliter, si violes plura vota eodem die, quorum quodlibet de re leui sit, & omnia simul grauem materiam constituent? Verbi gratia, promissisti Deo in honorem Virginis septies salutationem Angelicam recitare, alio voto in honorem passionis quinquies orationem Dominicam, & alio voto alias orationes in honorem alicuius Sancti, peccesne mortaliter, si omnia hæc omittas.

Bonacina disp. 3. quest. 3. punct. 6. num. 29. existimat te peccatum mortaliter, & idem tradit Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 4. num. 16. non solum in votis, quæ sunt eiusdem rationis, sed etiam in votis diuersis, ut si vno voto promissisti aliquas leues orationes recitare, & alio elemosynam, alio opus aliquod leuis charitatis. Mouentur primò, quia omnia illa vota eiusdem rationis sunt: obligant enim sub materia religionis. Ergo violans illa violat virtutem religionis grauius. Secundo per accidens est omnes illas orationes multiplici voto esse Deo promissas, poterant enim vnicuique voto promissæ esse. At si vnicuique voto promissæ fuissent, & de facto omittentur, peccatum foret mortale: ergo etiam est mortale, quando multiplici voto fuerint promissæ. Constat. Si Petrus magnam pecunie summam promississet promissionibus diuersis, quarum singulæ promissiones leuem materiam continent; eodem modo peccates omittendo pecunie solutionem, ac si vnica promissione pecunia illa promissa sit, quia per accidens est promissa esse vnica, vel multiplici promissione: ita similiter in promissionibus Deo factis videtur dicendum, cum ad eius honorem, & cultum partem referat, multiplici, vel vnico actu omnes illas orationes promissas esse.

11. Verum etsi supradicta sententia probabilis sit, mihi probabilior videtur opposita: nempe in supradicto casu non esse peccatum mortale omissionem illorum votorum: ita colligitur ex Francisc. Suarez lib. 5. de voto. c. 5. num. 11. & 12. vbi affirmat, si promissisti singulis horis eleuare mentem ad Deum, vel quoties Missam audires, nihil leue ex illa omitteres, etsi toto die non eleuares mentem ad Deum, & in pluribus Missis leue quid omitteres, nunquam te peccatum mortaliter: & reddit rationem, quia vna materia cum alia non colligatur: scilicet verò si promississet recitare officium diuinum integrè, & in prima omitteres Psalmum, in tertia, & sic in singulis horis, quia omnes illæ horæ vnum officium diuinum constituent, & omnes illæ omissiones in vnum adanantur. At in supradicto casu illa vota non vniuntur in aliquo tertio, sed quodlibet ex illis est separatum, & distinctum. Ergo violatio vnius non potest augere violationem alterius. Neque obstat illa vota vni in virtute religionis: nam etiam si promississet Dominicis singulis Dominicam orationem recitare, & multis diebus omitteres, non peccates: quia est omnes illæ recitationes aduersus religionem. *Verd. de Castro Sum. Mor. Pars I.*

virtutem sint, quia tamen inter se non vniuntur, ideo grauius virtus religionis non læditur: sed omnia illa vota (etsi sint vno die implenda) non tamen vniuntur inter se, sed ita distincta sunt, ac si quodlibet illorum quodlibet distincto die præstandum esset, quod exinde probatur: quia quodlibet votum in specialem reuerentiam, & honorem alicuius Sancti, vel mysterij diuini factum est, in quo aliud votum non conuenit. Ergo sunt inter se omnino disparata. Ergo non peccas mortaliter, esto omnia illa omittas.

12. Ad rationem contrariam facile responderetur. Admitto omnia illa vota vni in virtute religionis, sed hæc vnus non sufficit, ut ex omissione illius grauitas alterius accretat: debebant enim inter se vota vni.

Ad secundam respondeo impossibile esse vnico formali voto promitti, esto vnico actu omnes illæ orationes promitterentur, est enim ille actus virtualiter multiplex, & de re multiplici, scilicet est, quando vnico actu promittis singulis Sabbatis recitare salutationem Angelicam, quodlibet enim Sabbato absoluitur promissum illius diei, neque vltra progreditur, neque recitatio vnus Sabbati cum recitatione alterius coniungitur: scilicet verò est in promissione pecunie homini facta, quæ cum in eius utilitatem cedat, omnes illæ pecunie promissæ in huiusmodi finem, qui est immediatus, adunantur, & tunc vnica promissione, siue multiplici promissæ sint, siue vnico die præstandæ, siue multis diebus: ac verò recitationes non vniuntur, cum quodlibet cedat in honorem particularis Sancti, vel mysterij.

13. An peccatum veniale, vel opus indifferens mortale reddatur ob scandalum? Certum est reddi mortale, si enim tuo dicto, vel facto indicas ad peccatum mortale, peccas mortaliter, quia particeps es peccati alterius: & ita docet D. Thomas 1. 2. quest. 88. art. 3. corp. & ibi interpretes Toletus lib. 3. sum. cap. 2. n. 3. in fin. Suarez 5. rom. in 3. part. disp. 18. sect. 3. num. 27. Thom. Sanch. lib. 1. in Decalog. cap. 6. num. 11. Valquez de scandalo quest. 43. art. 8. dub. 2. num. 17. vers. c. vna autem. Quia autem ratione hoc contingat, & quibus modis scandalum mortale fit, cum opus sit tantum veniale, vel indifferens, latè dicemus tract. de charitate, disp. de scandalo.

PUNCTVM X.

An libera complacentia, & delectatio de obiecto malo, quæque dicitur delectatio, mortuosa absque proposito exequendi illud, sit peccatum mortale.

§. I.

Proponuntur aliqua c. rta.

1. Explicatur differentia inter delectationem de obiecto & eius desiderium.
2. Delectatio de cogitatione obiecti mali, mala non est.
2. Idem est dicendum, si delecteris de modo aliquo mirabili, & artificio.
4. Limitantur supradicta.
5. Quomodo cognoscendum sit, procedatne delectatio ex artificio, & cogitatione, vel ex obiecto malo.
6. Delectatio de obiecto formaliter malo, semper est mala.

1. Primò certum est magno esse differentiam inter delectationem de aliquo obiecto, & eius desiderium: sæpe enim licita est delectatio de aliquo obiecto, cuius tamen non est licitum desiderium: licitum enim est complacere de ludo, qui fuit causa omissionis Missæ, non tamen licet illud desiderare, & licet displicere, & tractari de auditione Missæ facta in die festo ob laborem annexum, non tamen licet desiderare Missam non audire. Ratio est, quia desiderium, seu voluntas efficax alicuius obiecti tendit ad ponendum obiectum cum omnibus suis circumstantiis. Ergo ab obiecto talibus circumstantiis vestito separari non potest malitia, neque etiam à voluntate separari poterat: & accipit enim voluntas malitiam ab obiecto: ac delectatio non tendit ad ponendum obiectum, sed quasi supponit iam positum, illudque secundum se respicit, ac proinde facili negotio denudari potest à malitia: siquidem neque directè, neque indirectè in illam fertur, cum nihil ponat, ex quo malitia sequatur. E contra verò potest esse aliquod desiderium ab obiecto licito, cuius tamen complacentia non sit licita, desiderare enim potes copulam habere cum Maria, casu quo sit tua legitima vxor, neque tuis aliquo vinculo impeditus: ac complacere in tali copula, non est ita certum licere. Quæ omnia probant desiderium, & voluntatem efficacem sumere tuam bonitatem, & malitiam ab obiecto: complacentiam autem ex conformitate, vel deformitate immediata cum virtute: sic Valsq. 1. 2. disp. 12. cap. 3. Salas tract. 1. 3. disp. 6. sect. 5. n. 50. Basil. de Leon lib. 10. de matrim. c. 16. §. 1. 7. Bonac. de matrim. q. 4. p. 8. n. 3. 15. & 16.

2. Secundò certum est delectationem de cogitatione obiecti mali,

DE CASTRO PALACIO TOM. II. LIB. III. F. IV.